

1^e Pinksterdag 2022 Gods Geest voor iedereen

Lezingen: Ruth 2 : 1- 19
Handelingen 2 : 1 – 13

Op deze Pinksterdag hebben we natuurlijk het Pinksterevangelie uit Handelingen gelezen.

En als we eerlijk zijn dan vinden wij, of ik in ieder geval, dat dat verhaal toch ook wel ver van ons afstaat. De Heilige Geest die op iedereen neerdaalt. Mensen in vuur en vlam gezet. De eerste gemeente in Jeruzalem die groeit en groter wordt. Wel 3000 nieuwe volgelingen van Jezus op één dag.

Dat staat toch wel ver af van onze situatie? Wij vieren hier voor de laatste keer het Pinksterfeest. En hoe zal het in de toekomst gaan.

Misschien is het daarom ook wel mooi dat we op dit Pinksterfeest ook over Ruth horen. Hoe zij, juist in het gewone leven, God ervaart. Ook al wordt God niet eens met zoveel woorden ter sprake gebracht in dat kleine boekje.

Ruth behoort trouwens tot één van de vijf zogenaamde 'feestrollen'. Dat betekent dat het in de synagoge op één van de feesten gelezen wordt. Zoals Ester met Purim, en Hooglied met Joods Pasen, zo wordt Ruth op het Joodse Pinksterfeest gelezen, op het Wekenfeest. Op dit feest werd van oorsprong de gerste- en tarweoogst gevierd. Het verhaal gaat tenslotte over brood en oogsten. En het begint met hongersnood in Beth-lehem, 'huis van brood' in het Hebreeuws. We hoorden hoe Elimelech en Naomi als economische vluchtelingen het land van melk en honing moesten verruilen voor het gehate Moab. En nu gaat het over de oogst, over Ruth die de aren mag lezen op de akker van Boaz. In Bethlehem.

En bij de voorbereiding vond ik het heel bijzonder dat er in vers 3 staat: en bij toeval kwam ze op de akker van Boaz. En kunnen we ons bij dit bijbelverhaal, juist op deze Pinksterdag, afvragen: hoe zit het met toeval en leiding in ons leven? Misschien wel: hoe werkt Gods Geest?

Er zijn ontmoetingen, waarvan je achteraf zegt: dat was te toevallig, het was geen toeval. Ze zijn zo betekenisvol, dat je er de hand van God in kunt zien. Stuurt Hij Ruth naar het veld van Boaz of speelt Hij een rol in de keuzes van deze belangrijke man? Of is het van allebei wat? Hoe zit het met toeval en leiding in ons leven?

Als je het aan Naomi vraagt, is er geen toeval. Zij ziet de hand van de Ontzagwekkende achter alle gebeurtenissen in haar leven. De Ontzagwekkende heeft mijn lot bitter gemaakt: zegt ze. En ze noemt zichzelf Mara. Natuurlijk heeft ze de situatie zoals die nu is niet aan zichzelf te danken. Er zijn haar rampzalige gebeurtenissen overkomen waar ze niets aan kon doen. De verteller van het verhaal laat zelf open, hoe het zo kon gebeuren dat ze al haar dierbaren verloor. Hij zegt niets over het waarom. Hij noemt alleen de kale feiten. Het is alsof hij wil zeggen: Wij kunnen het geheim van ons leven en lot nooit helemaal doorgronden. Het gebeurt. Er is om één of andere reden geen leven zonder lijden. Maar dat betekent nog niet, dat je geen keuzes hebt of dat je ook leiding ‘van boven’ kunt ervaren als het gaat om het vervolg van je leven. Het leven met alle ups en downs valt je toe én je kan je er ook voor inzetten. Het is: En - En Gelukkig zit Naomi daar niet alleen, in Bethlehem. Ruth, haar Moabitsche schoondochter, is met haar mee teruggekeerd. En Ruth komt in actie. Ruth is opgegroeid in een heel andere cultuur dan Naomi. Andere waarden worden er hooggehouden. In Moab is vruchtbaarheid alles. Het gaat er om groei en winst, om succes en welvaart.

Maar door haar huwelijk met één van de zonen van Naomi is ze om zo te zeggen gedoopt in de cultuur en het geloof van Israël. Ze is in het huis van haar schoonouders ondergedompeld in de Joodse verhalen, rituelen en levensregels. En ze is geraakt door die heel andere manier van leven en geloven. Hier gaat het om elkaar recht doen, om de menselijkheid van ieder mens, om oog voor het goddelijke in ieder mens, om aandacht, liefde en trouw. Zo wil zij ook leven. Daarom is ze met Naomi mee teruggekeerd, naar haar land en haar volk. Je zou kunnen zeggen: niet alleen uit verbondenheid met haar schoonmoeder, maar ook omdat Ruth geraakt is door haar God en de levenswijsheid van haar geloofstraditie. Anders dan Naomi ziet Ruth de God van Israël niet in de gebeurtenissen, alsof Hij er de hand in heeft gehad dat haar man is overleden. Ruth heeft God gevonden in de verhalen van Israël, in de rituelen en de levensregels. Is zij geïnspireerd door Gods Geest? Ze is bijvoorbeeld verwonderd en verbaasd, over hoe er in Israël wordt omgegaan met mensen als zij: met weduwen en wezen, met armen en vreemdelingen. Daarom zegt ze ook: Ik wil bij iemand aren lezen. Naomi ziet het niet echt zitten. Ze gaat niet mee in Ruth's enthousiasme. Doe dat maar, zegt ze, en je hoort haar denken: dat wordt niks.

En het toeval wil, zegt de verteller, dat ze op het land terechtkomt van Boaz. Een belangrijk man, uit de familie van de man van Naomi. We hebben net gehoord, hoe het Ruth vergaat, op zijn land. Ze is een arme vreemdeling. Ze heeft nog nooit belasting betaald, ze heeft nog niets bijgedragen aan de samenleving. En toch komt ze wat halen bij hem. En hij? Hij vernedert haar niet, hij eerbiedigt haar. Hij behandelt haar, als een welkome gast. Hij biedt haar te drinken aan, hij nodigt haar uit aan tafel. Hij zorgt ervoor, dat er meer aren blijven liggen dan anders.

En dat doet hij, omdat hij staat en gelooft in de traditie van zijn volk. Omdat hij die levensregels kent. En het zal hem misschien best wel wat gekost hebben om dit woord van God te doen. Er zal over gepraat worden, het zal hem misschien kwalijk worden genomen. Want ook al speelt dit verhaal in Israël, het is mensen zo snel eigen om moeite te hebben met zo'n arme vreemdeling.

Wat is er nu toeval in dit verhaal, en wat leiding?

Ik denk dat als Ruth en Boaz hun kinderen later vertellen over hun eerste ontmoeting, dat ze dan zeggen: het was wel erg toevallig, dat jullie moeder op het land van jullie vader terecht kwam.

Een zin, waarmee ze ruimte laten, voor het geheim van het leven.

Maar als voorouders van koning David en van Jezus zullen ze daaraan toevoegen: uiteindelijk zijn het de levensregels van de Eeuwige, die ons bij elkaar hebben gebracht. Die hebben gemaakt, dat Boaz zo reageerde toen hij Ruth zag. En misschien is dat wel roeping. Geïnspireerd door Gods Geest. Het valt hen toe, maar ze moeten de kansen ook aanpakken.

Dat je ziet wanneer er iemand op je weg komt, die je naaste is, je medemens. En dan doen, wat er gedaan moet worden. Wat het ook kost. Heel gewoon, zonder ophef.

Het boek Ruth gaat over Gods aanwezigheid in het gewone leven. In de hand, die uitgestoken wordt, naar wie ergens nieuw is. In de hand die open gaat, voor wie tekort heeft. In de hand, die overeind trekt, wie gevallen is.

Een helpende hand, het lijkt niets bijzonders, maar het kan als goddelijk worden ervaren, als genade. Dat is ook wat Naomi zegt, als Ruth thuiskomt, met haar armen vol graan. Waar heb je vandaag gewerkt? Bij Boaz, zegt ze. Moge de Heer hem zegenen, antwoordt Naomi dan. Haar gezicht klaart op, ze krijgt hoop. En het is ook hoopgevend, als er iemand op je pad komt die zich laat leiden door meer dan eigen welzijn. Daardoor ga je ook denken: Misschien is er wel meer.

Misschien is er wel een God - anders dan zij dacht. Niet één, die van boven aan de touwtjes trekt. Maar één, die hier mensen aanspreekt en de liefde voedt, die ons in leven houdt. Ons inspireert.

Dit kleine verhaal, over kleine mensen, kan ook ons inspireren. Misschien herkennen we ons in dit verhaal wel meer dan in die grootse gebeurtenissen in het Pinksterevangelie, maar toch...

De komst van de Geest raakt de leerlingen tot in de vezels van hun bestaan. En dat kan ook ons overkomen. Dat we inspiratie ontvangen, om te zien wie op onze weg komt, steeds opnieuw. Daarover kunnen we ons verwonderen- vol blijdschap. De Geest is gekomen en daarom vieren we dit feest.

Ook wij. Want de Geest is niet voorbehouden aan een uitverkoren enkeling. Het waren allemaal doodgewone mensen, die met de Geest in staat bleken om zoveel mensen te bereiken met goedheid en trouw, mensen laten delen in de vruchten van de oogst. Zoals Boaz aan Ruth troost en moed gaf. Ik geloof dat die Geest nog steeds zo werkt. Zij is er voor iedereen. Ons allen wil God gebruiken om zijn boodschap van liefde, zorg en nabijheid met elkaar te delen.

Want: de Geest van God is als een vuur,
als vlammen fel bewogen,
verterend wat aan onrecht leeft,
een gloed vol mededogen.
Een vonk van hoop in onze nacht,
een wenkend licht dat op ons wacht,
en warmte in hart en ogen.

Loosdrecht, Gereformeerde Kerk
ds. H.M. Ploeger